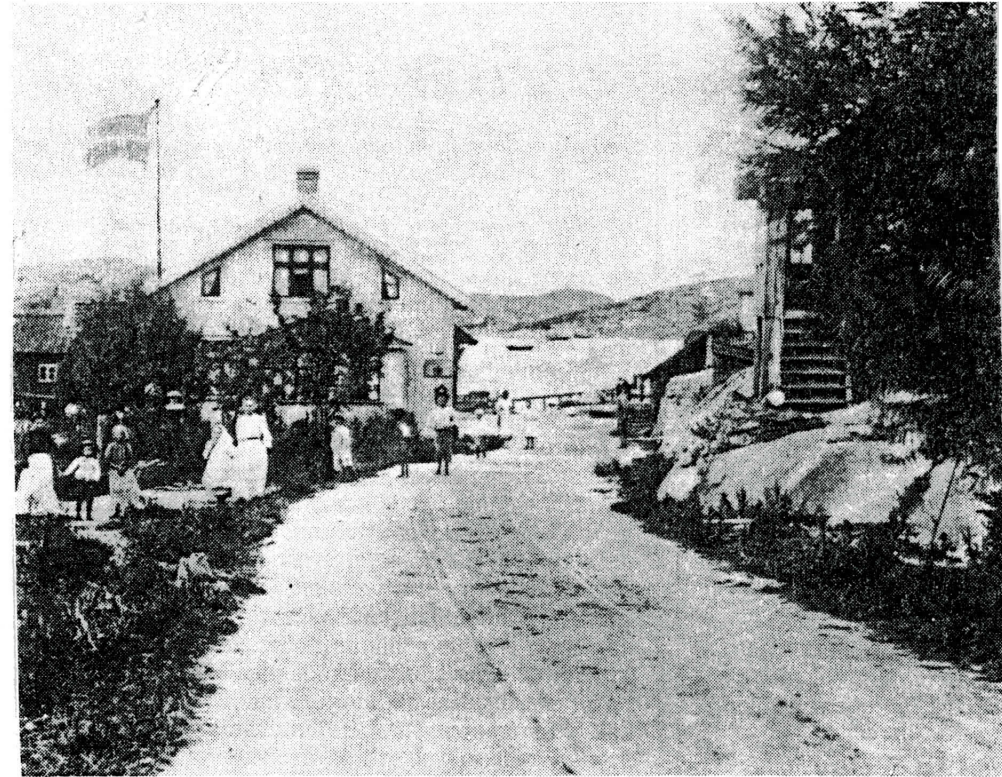

Erik Lindgren

Något om Postens historia på Tjörn

Detta är en bild av huset i Sumpen från tiden omkring sekelskiftet. Här låg poststationen i Kyrkesund under Alma Kristenssons och Märta Kristenssons tid som poststationsföreståndare (sid 7-8 i detta häfte). Den något beskurna bilden är lånad från Bohusläns Museum (Hedvalls samling i bildarkivet)

Häftet i den posthistoriska skriftserien tillverkas med hjälp av en ordbehandlare, en ljuslåda för montering och en kopiator, allt av enklaste slag. Det är fråga om ett rent hantverk och defekter kan förekomma. Jag hoppas Du har överseende därmed och att Du accepterar att det framforsgade innehållet är viktigare än häftets utförande.

Erik Lindgren

Innehåll

	sid
Förord	1
Inledning	2
Tjörn, Hoga Sibräcka	3
Hjälteby	4
Klädesholmen	6
Kyrkesund	7
Stockevik	8
Rönnäng	10
Skärhamn	11
Höviksnäs	12
Djupvik	14
Fagerfjäll	15
Kållekärr	16
Åstol	17
Bleket	19
Dyrön	20
Klövedal	20

Förord

I mitt försök att posthistoriskt "kartlägga" så mycket som möjligt av svenska orter har jag nu återvänt till Västkusten. Påhejad av entusiastiska läsare söker jag finna något om varje plats som har eller har haft en egen poststation eller försökt att få en sådan, om än förgäves.

Naturligtvis är det inte fråga om att beskriva postens utveckling i sin helhet på de olika orterna. Det blir i stället exempel på händelser av varierande slag som i någon mån belyser problem som uppstår i relationerna mellan Posten och samhället eller mellan Posten och dess anställda. I den mån jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de arbetat, lämnar jag sådana uppgifter konsekvent. Vid arkivstudier i Stockholm under sena kvällar på mitten av 1970-talet gjorde jag anteckningar om poststationsföreståndarnas namn fram till tiden för första världskriget. Genom kontakt med ett par regionkontor har jag kunnat få uppgifter om poststationsföreståndare i en del av Götaland för tiden fram till 1960-talet. På grund av Postens omorganisation har det visat sig mycket svårt att komma längre annat än i undantagsfall. Intresserade läsare torde kunna få färskare uppgifter dels genom muntliga traditionsbärare och dels genom överenskommelser med berörda överordnade postkontor om besök i deras arkiv.

I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Också orternas namn återges i modern stavning, ibland även i direkta citat. Jag är öppen för synpunkter på häftet från mina läsare.

Växjö i december 1993

Erik Lindgren

Inledning

Vid besök i Stockholm sökte jag i Postens centralarkiv vid ett par tillfällen efter vissa handlingar till vilka hänvisningar lämnas i diarierna. När jag inte kunde finna dem på anvisad plats, brukade jag be om hjälp av de skickliga tjänstemännen i arkivet, men i bland hjälpte inte ens det. Ärendena fanns helt enkelt inte, åtminstone inte där de skulle finnas enligt diarierna.

Min gode vän Thure Carlsson sökte sålunda förgäves i november 1986 efter trafikavdelningens diarienummer 1869:263, som enligt anteckning i diariet avser en framställning om en poststation på Tjörn. Det var ett av många saknade ärenden under de månader jag hade förmånen att forska i det förnämliga arkivet. I avsaknad av dem är det åtskilliga frågetecken som inte tycks kunna bli uträtade.

Däremot har jag kunnat finna ett antal handlingar av senare datum som jag utnyttjar för detta manus i kombination med de anteckningar om postanställda som jag gjort fortlöpande från tillgängliga liggare. Det hela har kunnat kompletteras med ytterligare några uppgifter genom tillmötesgående av Johan Pettersson, för vars hjälp jag uttrycker mitt varma tack.

Den blygsamma början med en poststation på Tjörn 1870, vilken blev ett resultat efter handläggning av den nyss nämnda saknade framställningen, följdes av en fortsatt positiv utveckling, dels genom en ny organisation 1875 när kronobrevbäringen upphörde i Bohuslän och dels genom de tillskott som kunde göras efter hand som postverkets ekonomi förbättrades efter de dyra åren under andra hälften av 1870-talet. Det blev till sist en hel mängd postnamn som kunde skrivas in på kartan över Tjörn.

Genom att tillkomsten av poststationerna där skett under en lång period (den senaste poststationen, Klövedal, inte förrän på hösten 1944) spänner ansökningarna om förbättrade postförhållanden på detta förhållandevis lilla geografiska område över en ovanligt lång tidsperiod, mer än sju decennier. På något sätt hoppas jag därför att min framställning kan spegla olika förfaranden och olika handlägningsinstanser för sådana ärenden.

Stenkyrka socken

Namn Tjörn 1870-04-01--1889-05-31

Hoga 1889-06-01--1943-03-31

Sibräcka 1943-04-01--1968-03-30

Tjörn (Hoga, Sibräcka)

Det i inledningsavsnittet nämnda men saknade ärendet med diarienummer Tfk 1869:263 ledde till att en poststation öppnades på Tjörn den 1 april 1870. Den förlades till länsmansbostället Hoga och lydde under postkontoret på Orust. Kronolänsmannen Anders Nordström blev poststationens föreståndare. Hans årsarvode höjdes genom poststyrelsens beslut den 15 oktober 1875 från 240 till 300 kronor för tillämpning från 1876 års ingång. När tf postmästare Karl Lindbohm på Orust vidareände Nordströms ansökan lämnade han vissa statistiska uppgifter angående omsättningen vid poststationen. Själv hade Nordström i sin ansökan om högre arvode bl a framhållit att göromålen "betydligt ökat, dels genom försändelsernas tilltagande i mängd och dels därigenom att post numera utväxlas med stationerna Kädesholmen och Hjalteby".

Redan då fanns det sålunda tre poststationer på Tjörn. Antalet växte och det blev efter hand svårare att få posten till de olika poststationerna rätt expedierad eftersom avsändarna skrev Tjörn utöver poststationens namn. Det fick efter ytterligare några år till följd, att post som var avsedd för någon av poststationerna i Hjalteby, Stockevik, Kädesholmen eller Kyrkesund hamnade i väskan till Tjörn. Problemet löstes genom att den ursprungliga poststationen fick namnet Hoga den 1 juni 1889.

Med anledning häraf höger jag mig fruktadt förhoppningsfullt
anhålla, att Namnet på poststationen Tjörn förändras till Hoga,
Eftersom det Namnet är förläsat för posten expediering och är följande
de afsew därför, att i följande finnes telefonstation som har
Namnet Hoga och att post och telefonstationerna följande
erhåller följande Namn.
Tjörns poststation den 10 April 1889.

A. Nordström

Detta är andra sidan av länsman Nordströms ansökan om att poststationens namn skulle ändras från Tjörn till Hoga.

Nordströms löneförhållanden förbättrades ytterligare genom att hans arvode steg till 500 kr 1885. Denna summa tillkom också hans efterträdare vid 1901 års ingång, länsmannen Johan Nordström. Han fick senare titeln landsfiskal. Efter 40 år som poststationsföreståndare i Hoga sade han upp sig till den 1 april 1941. Han var då 83 år gammal. Asta Ingrid Olsson förordnades som poststationsföreståndare i Hoga den 1 april 1941 och blev fast anställd som sådan den 1 juni samma år. Med efternamnet Almstrand flyttade hon till Sibräcka och med henne poststationen som fick detta namn den 1 april 1943.

Ester Johanna Nilsson tog över i juli 1949, sedermera med efternamnet Johnsson. Hon fick uppleva poststationens indragning med mars månads utgång 1968. Skärhamn blev den nya postadressen för alla de kunder som använt sig av poststationen i Sibräcka..

Den omorganisation som gjordes i detta sammanhang medförde också indragning av poststationerna i Stockevik och Bleket. Föreståndarna för dessa poststationer, Agnes Johansson i Stockevik och Asta Eriksson i Bleket fick i stället anställning vid posten i Skärhamn resp Rönning.

Hjälteby

Valla socken
1875-02-01--

Poststyrelsen skrev den 17 december 1874 ett brev till landshövdingen i Göteborgs och Bohus län och åberopade tidigare skrivväxling sedan september. Denna hade omfattat synpunkter "beträffande de postanstalter och postgångar, vilkas inrättande vore erforderligt i följd av kronobrevbäringsens upphörande". Nu hade landskansliet till poststyrelsen skickat förslagskontrakt med personer som var beredda dels att vara föreståndare för poststationer som skulle öppnas och dels ansvara för erforderlig postföring inom länet.

Bland de godkända kontrakten fanns ett med handlanden W Gustafsson i Hjälteby (stavat Hjelteby på den tiden). Han skulle förestå en poststation där med 175 kr i årsersättning och dessutom ansvara för gångpost två gånger i veckan mellan poststationen och Sundsby. För denna del av arbetet skulle han enligt kontraktet få en krona per postförd mil.

Poststationen skulle enligt beräkningarna ha öppnats med 1875 års ingång men den öppnades i verkligheten den 1 februari.

Gustafssons närmaste chef var postmästare Hans Lind, som basade under nära 40 år för postkontoret på Orust. Han fick liksom kollegerna i september 1875 ett cirkulär från poststyrelsen som gick ut på att se över resultatet vid de många nyöppnade poststationerna. Var det dåligt, kunde indragning komma i fråga.

De två poststationer inom Linds område som gav sämst resultat, låg i Hälleviksstrand och Hjälteby. I sitt svar till poststyrelsen avfärdade han den ifrågasatta indragningen av poststationen i Hälleviksstrand med orden att en sådan åtgärd inte skulle "medföra någon minskning i kostnaderna för postföringen".

+

Däremot förordade han indragning av poststationen i Hjälteby. Som framgår av föregående avsnitt var vid poststationen med namnet Tjörn kronolänsmannen Anders Nordström föreståndare. Denne erbjöd sig att "mot ersättning av 150 kronor årligen tvenne gånger i veckan ombesörja befordringen av tjänstebrev till och från något ställe inom Valla socken, där brev sålunda skulle avhämtas och avlämnas av dem som för tjänstebrev begagna sig av ifrågavarande poststation".

Citatet avslöjar att det var brev i tjänsteärenden som ansågs viktigast vid reformen med kronobrevbärningen. Men det var fritt fram också för privatpersoner att mot vederbörligt porto dra nytta av servicen som i många fall blev bättre efter 1875. Det var ändå civilstatens post som ansågs viktigast.

När man nu tog ställning till länsmannens erbjudande, vilket skulle möjliggöra indragning av den blott årgamla poststationen i Hjälteby, fann man att besparingen skulle vara skillnaden mellan poststationsföreståndarens lön jämte kostnaden för postföringen från Sundsby till Hjälteby i förhållande till Anders Nordströms krav på ersättning för sin erbjudna postföring. Detta redovisade postmästare Hans Lind till poststyrelsen och menade på fullt allvar, att poststationen i Hjälteby kunde dras in. Han meddelade också att frimärken hade använts i Hjälteby för sammanlagt 266 kr under tiden 1 februari 1875 - 31 december 1875, dvs poststationens första verksamhetsperiod.

Uppgiften om frimärksförsäljningen blev med den tidens enkla kalkylsystem avgörande för frågan om indragning eller inte. W Gustafsson fick behålla sitt uppdrag som poststationsföreståndare, eftersom han sålde frimärken för ett större belopp än lönsens storlek.

Ett år senare måste Gustafsson ändå avsäga sig befattningen, eftersom han flyttade från orten. Ny föreståndare blev komminister Anders Lundholm och poststationen flyttades från Hjälteby till komministerbostället Kråkedal helt nära Valla kyrka. Något indragningshot vilade inte längre över poststationen, som år 1895 fick folkskolläraren Olof Bernhard Hernqvist till föreståndare och ett år senare bokbindaren Carl Oskar Olsson.

Postinspektör Frans Boberg i Göteborg hade redovisat sina intryck av en resa under sommaren 1880 för inspektion av lantbrevbäringslinjer och poststationer. I en kompletterande redovisning till poststyrelsen, som han daterade den 31 december 1880, gjorde han en notering som kan vara värd att citera. Han hade funnit att då gällande "Postkarta över Sverige" inte angav poststationernas lägen tillräckligt exakt och skrev bl a:

"Hjelteby poststation angives ligga på östra kusten av Tjörn, men är belägen på ett avstånd av 0,3-0,4 mil därifrån, helt nära Valla kyrka".

I en särskild tabell konstaterade han bl a att frimärken hade sålts vid Hjälteby poststation för kr 206:05 under 1880.

Bokbindare Olsson förblev länge föreståndare vid poststationen i Hjärteby. Hans årsarvode höjdes den 1 september 1896 till 200 kr och ökade successivt så att han t ex från den 1 februari 1914 hade 420 kr om året och dessutom 120 kr om året i biträdesersättning från och med mars 1916, då första världskrigets dyrtid började kännas av. Vid 69 års ålder avgick han den 1 september 1946 och fick då ett årligt understöd av 552 kr plus 31% enligt då tillämpade snåriga regler.

Hans efterträdare blev Johan Erik Gunnar Andréasson, som varit lantbrevbärare under ett års tid. Han fick uppleva att poststationen höjdes till en postexpedition den 1 oktober 1967, varvid hans tjänstetitel blev den något underliga "stationsmästare". Den ändrades till postmästare genom en generell omorganisation 1977, då postexpeditionens beteckning ändrades till postkontor, den term som sedan 1986 används för snart sagt alla fasta serviceställen oavsett deras storlek.

Med postkontoret beläget i Myggenäs fick Andréassons efterträdare ta över ansvaret för service till drygt 1700 hushåll med postadress Hjärteby.

Klädesholmen

Klädesholmens socken
1875-01-01--

Vid kronobrevbäringens upphörande 1875 fick Tjörn två nya poststationer, förutom i Hjärteby också i Klädesholmen. Skolläraren och kronofjärdingsmannen Hans Andersson fick befattningen som föreståndare för poststationen i Klädesholmen och han fick 175 kr i årsarvode. Försäljningen av frimärken uppgick under 1879 till kr 258:44 enligt postdirektör Frans Brobergs rapport till poststyrelsen, tillräckligt mycket för att bedöma poststationen som lönsam. I samma rapport påpekade Broberg liksom i fallet Hjärteby att Klädesholmens poststations läge var felaktigt angivet på postkartan. Han skrev: "*I verkligheten finnes stationen å en sydväst från Tjörn belägen holme, också benämnd Klädesholmen, ett bland de mest befolkade fiskelägena i hela skärgården*".

Tjörn—Klädesholmen.

(Gång- och sjöpost.)

(Från oktober månads början 1875.)

—	7,0	f. m.	1,2	Tjörns poststation.....	O. L.	5,0	—	e. m.
11,0	—	f. m.	—	Klädesholmens poststation...	O. L.	—	1,0	e. m.

Av tidtabellen framgår att sjöpost måste till för att nå Klädesholmens poststation. Båten dit utgick från Stockevik, något som dock inte framgår av tidtabellen.

Klädesholmen är ett inte så ovanligt exempel på att en poststation "gick i arv" inom samma släkt. Hans Andersson fick sitt årsarvode höjt till 200 kr genom poststyrelsens beslut den 13 september 1898. Samma arvode tillkom hans efterträdare den 1 november 1905, sonen Johan Bernhard Leonard Hansson. Denne fick arvodet höjt till 300 kr med 1908 års ingång och sedan i etapper så att det t ex 1915 uppgick till 420 kr jämte 180 kr i

biträdesanslag. Han hade också hand om öns telefonstation, till en början med bara en apparat, uppges det.

Under sitt 70:e levnadsår överlät Bernhard Hansson poststationen på dottern Lilly Sandahl med 1951 års ingång. I det föränderliga 1970-talet blev benämningen för Klädesholmens poststation "lokalpostkontor" med prefixet lokal borttaget vid 1986 års ingång. Enligt senast tillgängliga uppgifter finns det 250 hushåll med adressen Klädesholmen. Hur postkontorets status gestaltas för framtiden vågar jag inte sia om.

Kyrkesund

Klövedals socken
1885-01-01--1970-09-30

Svårigheten att finna ärendet i Postens arkiv gör att jag inte har kunnat redovisa så mycket om poststationen i Kyrkesund. Tack vare benäget bistånd av Johan Pettersson kan jag emellertid ta med många uppgifter som jag eljest inte kunnat förmedla. När poststationen i Kyrkesund öppnades vid 1885 års ingång, utsågs Nils Anton Wessborg till föreståndare. Född 1847 hade han varit bodbetjänt hos änkefru Anna Kristina Olsson på Herrön men var lanthandelns föreståndare när han tillträdde befattningen vid poststationen. Härav drar man slutsatsen att den första poststationen låg på Herrön i det stora handelshuset som hade grundats av Torbernt Olsson och efter dennes död fortsättningsvis drevs av änkan Anna Kristina. Ännu i våra dagar finns det gamla boningshuset kvar liksom det kolossala magasinet från 1847.

Tjörn—Kyrkesund.								
(Gång- och sjöpost.)								
(Från den 2 januari 1885.)								
—	2,0	0,0	Tjörns poststation (Hoga)	O. F. S.	8,15	—		
4,15	—		Kyrkesunds poststation	O. F. S.	—	6,0		

Detta är den tidtabell som tillämpades för posten tre gånger i veckan till poststationen i Kyrkesund, när den var nyöppnad.

Den 1 juli 1888 förordnades i Wessborgs ställe Augusta Olsson till poststationsföreståndare i Kyrkesund. Hon var född 1864, dotter till mästerlotsen Olof Eliasson i Sumpen. Augustas handstil är enastående vacker. Hon fick 220 kr i årsarvode från postverket.

Mästerlotsen Olof Eliasson, som tillfälligt befann sig vid Grönskärens lotsstation i augusti 1878, omkom vådligt samtidigt med alla Grönskärens lotsar den 25 augusti 1878. Hans bostad låg i hus nr 8 i Sumpen och det kan förmodas att poststationen var inhyst i detta hus efter Augusta Olssons tillträde.

Efter litet mer än 8 år som föreståndare lämnade Augusta Olsson över till Alma Olivia Olsson, hennes tre år yngre syster. Hon gifte sig och fick

efternamnet Kristensson efter något eller några år. Hennes arvode höjdes till 300 kr per år, räknat från och med oktober 1901, och till 400 kr sex år senare.

Efter fru Kristenssons död tog fröken Hulda Märta Maria Kristensson över den 4 maj 1933. Hon fick efternamnet Gustavsson innan hon lämnade tjänsten och fick Märta Linnea Andersson som sin vikarie från och med mars 1941 (som ordinarie från det följande halvårsskiftet). Formellt avgick hon som poststationsföreståndare den 1 maj 1970, varefter befattningen uppehölls på vakans tills poststationen kunde avvecklas genom lantbrevbäring med september månads utgång 1970. Vid den samtidiga indragningen av poststationen i Klövedal inrättades två lantbrevbärningar, nämligen Skärhamn-Källekrärr och Skärhamn-Kyrkesund. I Källekrärr fick poststationen vara kvar ännu en tid, namnändrad till Skärhamn 2, innan den drogs in med augusti månads utgång 1967.

Stockevik

Stenkyrka socken
1885-01-01—1968-03-30

Samtidigt med att Kyrkesunds poststation öppnades blev också en poststation inrättad med 1885 års ingång i Stockevik. Dess förste föreståndare var ångbåtskommissionären Viktor Carlberg. Han efterträddes den 1 oktober 1893 av urmakaren Carl Theodor Dahlborn. I hans årsarvode på 250 kr ingick ersättning för att han bar posten till och från ångbåten. Postföringen till Stockevik hade då ändrats i förhållande till den ursprungliga enligt tidtabellen nedan

Tjörn—Klädesholmen. (Gångpost.) (Från den 2 januari 1885.)							
O. F. S.	—	2,0	1,0	Tjörns poststation (Hoga)	M. O. F.	10,15	—
O. F. S.	4,30	4,45	0,3	Stockeviks poststation	M. O. F.	7,30	7,45
O. F. S.	5,45	—	1,3	Klädesholmens poststation	M. O. F.	—	6,30

Detta är tidtabellen för posten till Stockevik när poststationen där var nyöppnad. Med svart inramade uppgifter avser tidpunkter mellan kl 18.00 och 06.00 enligt vårt sätt att räkna ("nattid").

Den 9 april 1905 tog handlanden Johan Adolf Gottlander över poststationen. Han fick med 1907 års ingång årsarvodet höjt till 400 kr och tillerkändes dessutom från den 1 mars 1909 ett biträdesanslag på 180 kr. Från januari 1937 vikarierade Signe Helena Gottlander och blev ordinarie innehavare av tjänsten efter Johan Adolfs frånfälle den 26 april 1937.

Under perioden januari 1929 - mars 1941 granskades redovisningarna från postombuden i Bleket och Dyrön av poststationen i Stockevik, varifrån postväskorna dit expedierades. Båda dessa postombud byttes mot fullständiga poststationer den 1 april 1941. Från januari 1929 till och med maj 1934 expedierades också från Stockevik posten till postombudet i Åstol, vilket upphöjdes till en självständig poststation den 1 juni 1934.

Signe Helena Gottlander efterträddes som poststationsföreståndare i Stockevik av Agnes Konstantia Johansson den 1 maj 1947, tidvis med biträde av en svägerska resp en son. Hon hade ännu inte uppnått pensionsåldern när poststationen drgs in med mars månads utgång 1968 men tillerkändes då en form av avskedsersättning enligt gällande avtal.

Strax utanför Fiskebäckskil finns en plats med namnet Stockevik. Där har funnits ett postombud under tiden september 1937 - april 1976. Det skall inte förväxlas med poststationen i Stockevik, något som kan ligga nära till hands för hembygdssamlare filatelister som inte är bekanta med de geografiska förhållandena.

Jag använder aldrig tidningsartiklar som källa för mina uppgifter, eftersom jag ofta upplevt att en eller annan uppgift kan vara felaktig. Men jag skall här avslutningsvis göra en reproduktion av ett urklipp den 28 mars 1968 ur tidningen *Bohuslänningen*. Det speglar tidningsreporterens och kanske befolkningens syn på omorganisationen och dess uppfattning om Stockeviks tidigare betydelse i kommunikationshänseende.

Stockeviks poststation läggs ned En gång övrigens postdistributör

I det idylliska Stockevik — samhället på sydvästra Tjörn — har man fått ett stort diskussionsämne. Det är nedläggandet av den gamla poststationen, som knappast kan sägas vara populärt. Ännu en samhällsservice som försvinner. För tre år sedan drogs bussförbindelsen in ner till samhället.

Nu slipper man gå till poststationen för att hämta sin tidning och övrig post. Det kommer lantbrevbäraren med och lägger i lädan utanför husdörren. Det tycks ju vara bekvämt.

Men det tycker inte de gamla samhällsborna. De har vant sig vid att få gå till posten och hämta sin tidning och folkpension. Det betydde för många av samhällsborna också en trevlig kontakt med grannar och poststationsföreståndarinnan — en personlig ser-

vice, som betydde mycket för dem. Ett stenkast från poststationen i Stockevik ligger en äldre byggnad, målad i gult. Det var den första poststationen — en station som hade betydligt större distributionsområde än dagens station med dess 65 hushåll på vintern och dubbelt så många på sommaren. En gång i tiden kom posten med hästskjuts till Stockevik och därifrån distribuerades sedan posten till hela övrigden utanför med båt — till Klädesholmen, Rönnäng, Bleket, Åstol och Dyrön. Då var det en av de största stationerna på Tjörn.

Det var den Gottlanderska köpmansfamiljen som då skötte stationen. I dag finns det inte så många hofasta kvar i Stockevik och därifrån går bara en s. k. lös- postutdelning ut till Nordviksstrand och Bö.

— På lördag läggs stationen ner och även lös- postutdelningen försvinner, berättar poststationsföreståndarinnan sedan 22 år tillbaka, fru Agnes Johansson. Vi får i stället en lantbrevbäringslinje från Skärhamn och postadressen blir också Skärhamn. Själv flyttar jag över till posten i Skärhamn från måndagen för att tjänstgöra där. Fru Judith Johanssons i Bö tjänst försvinner emellertid.

— Det känns vemodigt att sluta här i Stockevik, säger fru Johansson. Det har varit en trevlig kontakt med folket här som har kommit och hämtat post, och när-

Rönnäng

Rönnängs socken
1889-07-01--

Riksdagsmannen Axel Vilhelm Ljungman hade upplevt hur Tjörn efter hand fått flera poststationer, något som han gav erkännande åt i ett brev till poststyrelsen den 28 mars 1889. Han skrev i egenskap av riksdagsman för Orusts och Tjörns härad.

Men han ville med sitt brev också peka på några brister. Vid studium av 1887 års statistiska uppgifter hade han funnit att Bohuslän intog den näst sista platsen bland rikets län, "om hänsyn tages till antalet invånare på varje postanstalt". Samtidigt var Bohuslän i avseende på folkmängdens storlek och täthet det andra länet i riket, konstaterade han.

Nu ville Ljungman ha "ett ökat antal poststationer för Tjörns härad" och preciserande önskemålen närmare. Främst ville han att en poststation skulle inrättas för Rönnängs kapellförsamling, som tycktes vara den mest vanlottade. Den sedan 1875 befintliga poststationen i Klädesholmen kunde på grund av läget inte utnyttjas så väl.

Ljungman påtalade också behovet av en poststation i fiskeläget Skärhamn i Stenkyrka socken och vid ångbåtsstationen Djupvik. Han ansåg att häradets västra sida hade fördel av postutväxling med ångbåt vid poststationerna Stockevik och Kyrkesund (inrättade 1885) och att östra sidans ångbåtar också borde användas för posten.

Som vi ser i de följande avsnitten skulle det emellertid gå ytterligare mer än tio år, innan en poststation inrättades i Skärhamn och nära nog två decennier innan turen kom till Djupvik. Men i vad gällde Rönnäng hade Ljungman framgång. Han preciserade önskemålen så att församlingens nya poststation "torde böra inrättas å det invid kyrkan liggande fiskeläget Ropekullen, dit också redan en av statens allmänna telefonstationer finnes förlagd". Kronolänsmannen och poststationsföreståndaren Anders Nordström vid poststationen i Hoga, alltså med namnet Tjörn, förordade bifall i vad gällde Ropekullen. I en kompletterande skrivelse fann han att det skulle vara tillräckligt att utöka poststationsbeståndet med denna, om en postlinje inrättades från Hoga över Tyfta skolhus till Rönnäng.

Denna uppfattning delade postmästare Otto Pamp vid postkontoret i Orust och föreslog kapellpredikanten Hans Rygård till poststationsföreståndare med 150 kr i årsavode. Poststyrelsen accepterade detta och den 1 juli 1889 inrättades poststationen med namnet Rönnäng. Rygård efterträddes 1895 av folkskollärare Anders Johan Kristenson, som fick 200 kr i årsarvode. Med 1907 års ingång övertog fröken Ingeborg Magda Helena Kristensson poststationen med årsarvodet höjt till 300 kr. Den 1 juni 1915 steg det till 360 kr och den 1 maj 1917 till 420 kr, vartill dessutom kom ett biträdesanslag på 180 kr.

Vid 68 års ålder avgick fröken Kristensson den 1 april 1944 och fick då ett ålderdomsunderstöd på 630 kr om året jämte "kristillägg". Hennes efterträdare blev chauffören Johan Runar Oscarsson, som varit föreståndare för poststationen i Bleket sedan den 1 oktober 1942. När han avgick med ålderspension den 1 maj 1970, uppehölls befattningen på vakans.

Den för mig okände vikarien fick dra fördel av den ökande omsättningen

och uppleva att poststationen höjdes till en sk postexpedition med 1973 års ingång. Terminologin ändrade beteckningen till lokalpostkontor år 1977, var-efter prefixet lokal togs bort med 1986 års ingång. Som för ett stort antal postkontor runt om i landet är det omöjligt, när detta skrivs i november 1993, att finna ut aktuell eller närmast blivande status för posten i Rönnäng. Postutdelningen dit sker från Skärhamn.

Rönnäng har varit utväxlingsplats och kontrollerande poststation för två postombud, nämligen det på Dyrön under tiden april 1941 - mars 1944 och det i Bleket under tiden april 1968 - augusti 1975. Dessa båda postombud var under tiden januari 1929 - mars 1941 anslutna till poststationen i Stockevik, som också expedierade och granskade posten med postväskan till Åstol under tiden januari 1929 - maj 1934. Ortstämpelsamlade filatelisterna kan inte få de första åren dokumenterade, eftersom det dröjde omkring ett lustrum efter de stationära lantbrevbärarnas start innan de försågs med datumstämplar.

Skärhamn

Stenkyrka socken
1889-12-01--
Namn Skärhamn 1 1970-10-01--1977-08-31

Vi har i det närmast föregående avsnittet kunnat läsa hur riksdagsmannen Axel Vilhelm Ljungman redan i mars 1889 påtalade behovet av en poststation i Skärhamn i Stenkyrka socken. Hans framställning till poststyrelsen kom till handlanden Petter Pehrssons kännedom. Denne erbjöd sig i ett brev den 6 maj 1889 till poststyrelsen att bli föreståndare för den önskade poststationen.

Om det blev beslutat att poststation skulle anbringas i Skärhamn nu i sommar, vill jag härmed, värd samt anhåda hos Eder att sköta nämnda post. Billig lön, och eventuella skatt utlovas. Odjur skall undvika om svar för angående och till Hoga därför kvart fäst med frimärke. Mitt hus ligger vid det invid vägen åt Skärhamn och är således öfren passande för telefon.

719

Hoga K. Hingstam
Pehrsson

Den önskan förklingade ohörd och det skulle gå ett helt decennium innan Ljungmans och Pehrssons önskemål gick i uppfyllelse. Den 10 april 1899 skrev representanter för municipalstyrelsen till poststyrelsen och framhöll att Skärhamn var den största platsen på hela Tjörn om man undantog Klädesholmen. De tyckte det var fel att behöva hämta post från den lilla poststationen i Stockevik på mer än en halv mils avstånd.

Poststationsföreståndare Dahlbom i Stockevik ansåg under remissbehandlingen att en poststation behövdes i Skärhamn och länsstyrelsen tillstyrkte. I sammanhanget tangerade man också möjligheten att dra in poststationen i Stockevik, men postmästaren i Orust framhöll att den poststationen var nödvändig "enär Stockevik är Tjörns största ångbåtsstation, dit en mycket trafikerad väg leder och stationen i fråga är till gagn icke allenast för själva Stockevik utan jämväl för kringliggande tätt bebyggda orter och andra fisklägen".

På inspektionens förslag beslöt poststyrelsen därefter att en poststation skulle inrättas i Skärhamn med gångpostföring tre turer i veckan mellan Stockevik och Skärhamn. Till föreståndare antogs nu handlanden Petter Pehrsson med 50 kronor i årsarvode. Han fick även kontraktet om postföring med 75 öre i ersättning för varje tur fram och åter. Denna gjordes daglig från den 1 maj 1906 och Pehrsson fick i anslutning härtill årsarvodet höjt till 225 kronor. Det hade tre år tidigare ökat från 50 till 180 kronor. Posten inrymdes i det hus, som senare - när gatorna fått namn - fick adressen Postvägen 24. På "Pehrssons gård" väntade kunderna på att det höga verandafönstret skulle öppnas och posten ropas ut. Detta sätt att dela ut posten tillämpades till 1929, då varje familj i stället fick sitt eget postfack.

Efter Pehrssons död övertog änkan Mathilda Eliisabeth Pehrsson poststationen 1919, följd åtta år senare av Allan Pehrsson. Dennes efterträdare 1956, Bernhard Valdemar Niklasson, hade varit poststationsföreståndare i Kållekärr. Vid sin avgång i Skärhamn år 1964 hade han 45 tjänsteår bakom sig. Poststationen höjdes till postexpedition den 1 oktober 1964. Med titeln "stationsmästare" blev Per Olof Christiansson chef för denna. Han har fått uppleva ny terminologi i två omgångar (1977 och 1986) och i egenskap av postmästare blivit ansvarig för postservice till i det närmaste 4000 hushåll med postadress Skärhamn efter öns många postala strukturförändringar.

Under perioden 1970-1977 hade posten i Skärhamn tilläggs-siffran 1, då posten i Kållekärr samtidigt hade namnet Skärhamn 2. Vid indragning av posten i Kållekärr den 1 september 1977 slopades siffran 1 för Skärhamn.

Höviksnäs

Valla socken
1906-11-01-1965-10-30

I ett brev till postinspektionen i Göteborg den 21 augusti 1906 redovisade kronolänsman Johan Nordström synpunkter på förbättring av postförhållandena på Tjörn. En kommitté hade avhandlat öns postfrågor vid ett sammanträde i Hoga den 5 augusti 1905. Det låg alltså ett helt års arbete med olika

förslag, när Nordström preciserade de kommitterades önskemål. De hade framhållit

"utom behovet av daglig post, särskilt rörande Valla socken, att ehuru socknen ägde tvenne ångbåtsstationer, Höviksnäs och Låka, varigenom post snabbt kunde befordras från och till städerna Göteborg och Uddevalla samt mellanliggande stationer på Inland och Orust, stode dock icke socknens enda poststation Hjalteby i någon förbindelse med sagda ångbåtsstationer utan erhöle sin post uteslutande över Orust. Denna försenade postgång ansågo kommitterade kunna avhjälpas antingen genom inrättandet av en poststation på Höviksnäs, som med hänsyn till denna och närliggande trakts betydelse torde hava goda utsikter att bära sig, eller genom anordnandet av postförbindelse mellan sagde ångbåts-stationer och Hjalteby poststation".

Postinspektör Otto Schütz i Göteborg bakade in önskemålen i ett större kompletteringsprojekt som han redovisade i ett brev den 24 september 1906 till poststyrelsen. Det var då beslutat, att ett förvaltningspostkontor skulle inrättas i Stenungsund den 1 november 1906 och att poststationerna på Tjörn skulle lyda under detta. Nu önskade Schütz att en poststation skulle öppnas samtidigt i Höviksnäs och att postföring med motorbåt skulle anordnas sex gånger i veckan mellan Stenungsund och Höviksnäs.

Poststyrelsen biföll framställningen och kontrakt tecknades med änkefru Josefina Maria Nilsson Andersdotter att vara föreståndare för den nya poststationen samt ansvara för posttransporter mellan poststationen och de postförande ångfartyg som anlöpte platsen, allt med en ersättning av 150 kr per år.

Med handlanden Johan Petter Johansson i Höviksnäs tecknades ett kontrakt om postföring med motorbåt sex gånger i veckan fram och åter mellan Höviksnäs och Stenungsund. Hans ersättning blev då kr 3:22 "för varje med post fullbordad dubbel tur".

Vidare tecknades ett kontakt med kronolänsman Johan Nordström i Hoga om postföring sex gånger i veckan i vardera riktningen på en linje Hoga-Höviksnäs med en ersättning av kr 1:90 per tur fram och åter. Omorganisationen genomfördes den 1 november 1906.

Man förutsåg den vidare utvecklingen och tog in en klausul i de båda sistnämnda kontrakten därom

"att kontrakten skola gälla intill den dag, då postbefordran vidtager å Bohuslänska längdbanan söder om Uddevalla; varande denna bestämmelse intagen på den grund att postföringen å förberörda linjer från och med nyssnämnda tidpunkt antages bära utgöras med motsatta utgångspunkter".

Josefina Maria Nilsson var kvar som poststationsföreståndare i Höviksnäs till och med 1928. Hon efterträddes av Karin Ingeborg Nilsson som blev ortens postchef till pensioneringen den 1 februari 1965. Befattningen hölls därefter på papperet vakant till poststationen kunde avvecklas med oktober månads utgång 1965. Ersättningen blev bilåkande lantbrevbäring från Hjalteby. För denna linje svarade Bertil Strandberg som alltså fick betjäna de kunder som tidigare anlitat Karin Nilssons lilla poststation. Till billant-

brevbäringen anslöts också kunderna vid den lilla brevbringningslinjen mellan Höviksnäs och Lind på Hakenäset. Där hade Klara Kristiansson svarat för servicen. Post-Klara som hon allmänt kallades hade nu också uppnått pensionsåldern. Hennes far hade tidigare burit post på samma linje.

"Bron har gjort Höviksnäs överflödigt" var en av kommentarerna till samhällets tillbakagång och postens nedläggning.

Djupvik

Stenkyrka socken
1908-08-01--1959-10-31

Vid ett sammanträde på Varekils gästgivaregård den 5 augusti 1905 beslöt de församlade att begära bättre postförhållanden i östra delen av Stenkyrka socken med en poststation vid Djupviks ångbåtsstation. Kronofogden för Orust och Tjörn ansåg emellertid att postkunderna skulle bli bättre tillgodosedda med en lantbrevbärare från poststationen i Hoga (tidigare kallad Tjörn) till Åkervik.

Detta accepterades av postverket och för tillämpning från februari 1906 tecknades kontrakt med torparen Edvard Andreasson i Nedre Bäck om lantbrevbäring på den föreslagna 10 kilometer långa linjen. Han gick tre turer i veckan och fick i ersättning kr 1:50 per tur fram och åter.

Men därmed var man inte helt nöjd. I juli 1907 begärde ett antal personer att få en poststation i Fagerfjäll med vardaglig postförbindelse genom kombination av lantbrevbringningslinjen från Hoga tre gånger i veckan och postföring från Kållekärr tre gånger. Två månader senare förelåg också en framställning om att få en poststation inrättad i Djupvik.

Postmästare Karl Arvid Cervin hade blivit utnämnd som chef för postkontoret i Stenungsund från den 1 november 1906, då den förutvarande poststationen på platsen hade blivit statushöjd till postkontors rang genom ett regeringsbeslut. Han tillstyrkte först ansökan om en poststation i Fagerfjäll men frångick i oktober sin åsikt och förordade i stället en poststation i Djupvik.

Nu blev det emellertid oenighet i bygden om vilken plats som egentligen hade störst behov av en poststation, Starka petitioner kom för båda platserna och poststyrelsen begärde länsstyrelsens uttalande.

Länsstyrelsen fann i sitt svar den 11 februari 1908 "att för en tillfredsställande lösning av frågan tvenne poststationer böra inrättas inom ifrågavarande område av Tjörn".

För denna tanke fastnade postinspektören i Göteborg när han skulle skriva under sitt slutliga yttrande den 13 april 1908. Förutom ett kontrakt om postföring med häst och vagn från Kållekärr över Fagerfjäll till Djupvik med hemmansägaren Bernt Hansson i Gläshed tecknades kontrakt om de nya poststationerna.

Handlanden Hans Malkom Emanuelsson blev föreståndare för poststationen med namnet Djupvik och fick 125 kr i årsarvode. Detta höjdes till 175 kr i samband med handlanden August Olssons tillträde den 1 april 1911 och till

240 kr den 1 oktober 1916. Denne sade upp sitt avtal med 1938 års utgång och följdes därefter av ångbåtskommissionären Albert Konstantin Johansson. Han avgick den 1 september 1959 och efter två månaders vikariat drogs poststationen in med oktober månads utgång.

Fagerfjäll

Stenkyrka socken
1908-08-01--1968-03-30

I föregående avsnitt har berättats om hur Djupvik och Fagerfjäll fick var sin poststation den 1 augusti 1908 efter en ganska lång utredning med många yttranden i olika remissomgångar. Efter länsstyrelsens yttrande gick poststyrelsen emot den åsikt som postmästare Cervin i Stenungsund hade uttalat i sitt yttrande i oktober och medgav att en poststation också skulle få öppnas i Fagerfjäll. Där blev hemmansägaren Herman Johansson föreståndare med ett årsarvode på 200 kr.

430.					
Stenungsund—Stoekvik.					
(Från den 1 augusti 1908.)					
—	11,0		<i>Stenungsunds</i> postkontor	M. T. O. Th. F. L.	5,45 —
			(Häremellan med motorbåt.)		
11,30	11,45	0,8	<i>Höviksnäs'</i> poststation.....	M. T. O. Th. F. L.	5,0 5,15
12,30	12,30	0,3	Kollekärr (jfr tabell 430, II)	M. T. O. Th. F. L.	4,15 4,15
12,50	1,5	1,1	<i>Hoga</i> poststation	M. T. O. Th. F. L.	3,40 3,55
2,15	—	2,2	<i>Stoekviks</i> poststation	M. T. O. Th. F. L.	— 2,30
—					
430, II					
Kollekärr—Djupvik.					
(Från den 1 augusti 1908.)					
—	12,30	0,5	Kollekärr [å linjen Stenungsund—Stoekvik (430)]	M. T. O. Th. F. L.	4,0 —
1,10	1,25	0,3	<i>Fagerfjälls</i> poststation	M. T. O. Th. F. L.	3,5 3,20
1,45	—	0,8	<i>Djupviks</i> poststation	M. T. O. Th. F. L.	— 2,45
Denna post får ej affärdas från Kollekärr förr än posten från Höviksnäs anländt dit.					

Denna tidtabell visar hur posten sändes till Fagerfjäll och Djupvik, när dessa båda poststationer hade öppnats med augusti månads ingång 1908. Från Kållekärr på linjen mellan Stenungsund och Stoekvik utgick en ny linje till de båda nya poststationerna och posten befordrades i båda riktningar sex gånger i veckan.

Det var emellertid inte så där utan vidare som poststyrelsen gick med på att såväl poststationen i Fagerfjäll som den i Djupvik inrättades. Värdet av de fasta postanstalterna hade vägts mot värdet av lantbrevbäring och från den 1 maj 1907 hade man löst områdets postservice genom lantbrevbäring, sedan postinspektionen i Göteborg bl a uppgett följande i ett brev till poststyrelsen:

"Av den i ärendet härstädes förda skriftväxlingen framgår, att de ifrågasatta poststationerna icke anses behövliga, varemot samtliga hörda förorda inrättandet av den begärda lantbrevbäringslinjen.

Då emellertid en del av de platser, vilka föreslagits skola besökas av den blivande lantbrevbäraren, äro belägna på ringa avstånd från sådana ställen, som besökas av lantbrevbäraren å den nuvarande linjen Hoga-Åkervik, och posten till dessa sålunda synes kunna befordras med denne, får jag värdsammast hemställa, att Kungl. Styrelsen täcktes i så måtto bifalla sökandenas framställningar, att lantbrevbäringslinjen Hoga-Åkervik skall indragas med utgången av denna månad och i dess ställe från och med nästa maj månads början inrättas en ny omkring 25 kilometer lång ringlinje Hoga poststation - Källekärr - Tjärna - Skedet - Röd - Södra Bäck - Olsnäs - Bräcke - Hede - Åkervik - Fagerfjäll - Tyfta - Olsby - Kuballe - Tolleby - Sibräcka - Hoga poststation, med lantbrevbäring tre turer i var vecka".

Den dittillsvarande lantbrevbäringslinjen Hoga-Åkervik drogs således in och lantbrevbäraren fick ett större åtagande. Men det blev bara en mellanlösning till dess man fann det riktigt att komplettera servicen med två fasta poststationer.

Den förut nämnde Herman Johansson blev kvar som föreståndare för poststationen i Fagerfjäll i drygt 20 år. Den 1 oktober 1928 tog fru Sylvia Charlotta Johansson över och var kvar till sin död den 30 juli 1961. Efter en vakansperiod tog köpman Jarl Johansson över den 1 november 1961. När poststationen drogs in med mars månads utgång 1968, anställdes han som lantbrevbärare på linjen Rönnäng-Fagerfjäll.

Även Fagerfjäll utgör ett exempel på hur en poststation "gått i arv" inom släkten. Jarl Johansson var sonson till den förste poststationsföreståndaren Herman Johansson. Sylvia som skötte poststationen mellan 1928 och 1961, var Jarls mor.

Källekärr

Stenkyrka socken
1920-05-01--1970-09-30
Namn Skärhamn 2 1970-10-01--1977-08-31

Apotekaren Conrad Sveno i Lilldal på ett avstånd av ca 500 meter från korsvägen i Källekärr och ca 3 km från poststationen i Hoga begärde i ett brev den 9 januari 1919 till poststyrelsen att en poststation skulle öppnas i Lilldal. Han fick under ärendets handläggning instämmanden från provinsialläkaren Martin Ahlberg och förre riksdagsmannen Carl Olausson. De ansåg att vid bifall kunde poststationen i Fagerfjäll dras in.

Apotekaren framhöll vissa svårigheter med postgången. Många medicinpaket skickades från Lilldal till poststationer i öns utkanter; dessa måste "med besvär och kostnad" fraktas av privata bud till poststationen i Hoga. Posten till området vid Källekärr skickades med lösväska från poststationen i Höviksnäs. Till det område som skulle kunna betjänas med den önskade poststationen, fanns det lantbrevbäring fyra gånger i veckan från Hjalteby poststation.

Inte oväntat avstyrkte poststationsföreståndarna i Hoga och Fagerfjäll framställningen om en poststation i Lilldal eller Källekärr. Postmästaren i Stenungsund tillstyrkte däremot efter en tjänsteresa till området men ansåg inte att poststationen i Fagerfjäll kunde dras in vid bifall.

I sin framställning till poststyrelsen gick postdirektionen på detta förslag med det tillägget att lantbrevbäringen från Hjalteby till Röra och åter skulle ändras att utgå från Källekärr.

Poststyrelsen beslöt den 7 januari 1920 i enlighet med postdirektionens framställning för tillämpning från den 1 maj 1920. Till föreståndare för den nya poststationen antogs handlanden Valdemar Nicklasson med 240 kr i årsarvode jämte dyrtidstillägg på 120 kr. Han flyttade till Skärhamn på nyåret 1956 och poststationen övertogs av Kurt Hartvig William Niklasson, som fick uppleva att poststationen namnändrades till Skärhamn 2 den 1 oktober 1970. Den 1 november 1974 organiserades poststationen om till postställe, en innovation i det sjudande sjuttioalets många förändringar. Beteckningen postställe upphörde med 1986 års ingång och alla fasta postanstalter med kundbetjäning började kallas postkontor, men detta kom inte Skärhamn 2 till godo, för den fortsatta utvecklingen medförde postkontorets indragning redan den 31 augusti 1977.

Åstol

Römmängs socken
1934-06-01--

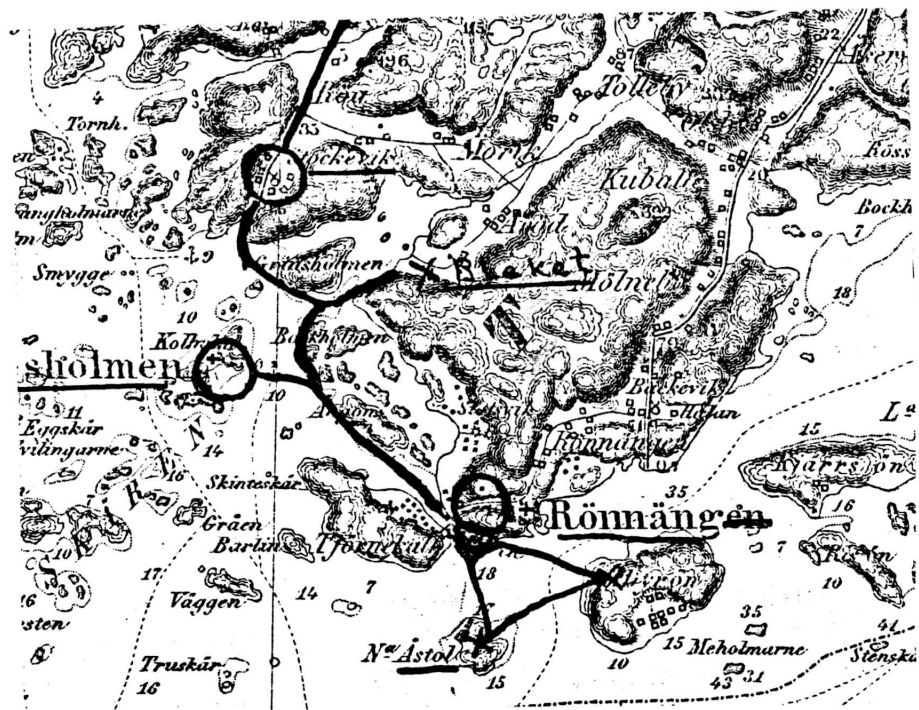
I ett brev till postmästaren i Stenungsund den 2 oktober 1933 begärde representanter för Åstols fiskeläge att få en poststation på ön. Där hade funnits en stationär lantbrevbärare (postombud) sedan 1929 års ingång med expedition av postväskan och granskning av redovisningen vid poststationen i Stockevik.

Postmästaren sände till postdirektionen en utredning med bl a uppgift om postmängden, varefter postdirektören fann motiv för att tillstyrka framställningen. Ur postdirektörens yttrande citerar jag:

"Postombudet i Åstol är medelst motorbåtspostföring med sex veckoturer genom poststationen i Stockevik å postföringslinjen Stockevik - Klädesholmen anknutet till automobilpostföringen Höviksnäs - Hoga - Stockevik, till vilken sistnämnda linje posten med motorbåt befordras å postföringslinjen Stenungsund - Höviksnäs.

Åstols fiskeläge är ett municipalsamhälle med ca 500 invånare. Efter Kungl. Generalpoststyrelsens medgivande den 24 november 1928, dnr I b

1669, har postombudet på platsen varit i verksamhet sedan den 1 januari 1929. Vid överlämnandet till Generalpoststyrelsen av nyss nämnda ärende, som avsåg framställning om inrättande av stationär lantbrevbäring å Åstol, Dyrön och Bleket, tillät jag mig framhålla, att jag redan för det dåvarande haft under övervägande, huruvida poststationer borde inrättas på dessa platser. Jag anmälde därvid även, att det förr eller senare, därest utvecklingen fortginge, skulle bliva ofrånkomligt att här inrätta poststationer. Vad beträffar Åstol, synes poststyrelsen därstädes nu hava nått den uppfattning, att det framförda önskemålet om en poststation, enligt postdirektionens mening, kan anses berättigat".

Med ett klipp ur generalstabens karta underlättade postdirektionen för poststyrelsen att få en bild av de geografiska förhållandena när ärendet om en poststation i Åstol skulle avgöras. Systemet med kartklipp började användas tidigt under 1900-talet.

Bland de bilagor som följde postdirektionens framställning till poststyrelsen fanns också en uppgift från poststationen i Stockevik på en särskild blankett som användes för utredning av ärenden om ändrad postorganisation. Inte alls oväntat var poststationsförståndaren emot att en poststation skulle öppnas på Åstol - den skulle ju minska hans trafikunderlag. Han skrev bland annat att "som det nu är, kan det ej bliva bättre, varför jag avstyrker framställningen om en poststation på Åstol för närvarande".

Poststyrelsen rådgjorde med Ortnamnskommissionen i namnfrågan och beslöt den 30 april 1934 att med samtidig indragning av postombudet skulle en poststation öppnas på Åstol den 1 juni 1934. Till föreståndare antogs dåvarande postombudet Hildur Andersson. Under hennes ledighet från den 7 juli 1960 vikarierade Rut Anna Charlotta Johansson, som övertog poststationen formellt sedan Hildur Andersson avlidit den 10 augusti 1960.

På egen ansökan slutade Rut Anna Charlotta Johansson i maj 1974 och hennes vikarie Inger Bertsson blev ordinarie ansvarshavande för det postställe som ersatte poststationen den 1 oktober 1974. Termen för poststället blev postkontor från och med 1986 och Inger kunde glädja sig åt att få nya moderna lokaler. Under ombyggnad av de gamla var postkontoret inrymt i öns café. Antalet hushåll med postadress Åstol uppgår bara till något över 100.

Bleket

Stenkyrka socken
1941-04-01--1969-03-30

Ett försök att få en poststation i Bleket gjordes den 20 mars 1908, då skepparen Berndt Olsson i Aröd skrev till poststyrelsen och begärde att få en poststation. Han uppgav sig ha en lämplig lokal och var villig att sköta poststationen. Efter avstyrkande av poststationsföreståndare Gottlander i Stockevik, postmästare Cervin i Stenungsund och postinspektionen beslöt poststyrelsen den 28 april 1908 att inte bifalla ansökan. Däremot lyckades man få en stationär lantbrevbärare (postombud) med 1929 års ingång.

Detta fungerade inte till allas belåtenhet och i en framställning i april 1937 från Blekets municipalstämma begärde man att få en poststation i stället. Den avslutades med orden "att postkontoret i Stockevik är mycket olämpligt beläget efter nutidens krav på hastig befordran och möjligtvis borde flyttas till Bleket".

Postmästaren i Stenungsund ansåg efter undersökning att det inte fanns något stöd för påståendet att postanordningarna i Bleket skulle vara olämpliga. Sedan postdirektionen föreslagit att ärendet inte skulle föranleda någon åtgärd, beslöt poststyrelsen i enlighet härmed.

Fyra år senare var en ny framställning framgångsrik (diarienummer I b 416-1941) och postombudet byttes ut mot en poststation den 1 april 1941. Handlanden Carl Johansson, som skött postombudet sedan starten vid 1929 års ingång blev föreståndare. Han följdes den 1 oktober 1942 av chauffören Johan Runar Oskarsson och den 1 april 1944 blev Asta Mariana Ericsson föreståndare. Poststationen blev emellertid inte så gammal; den drogs in med mars månads utgång 1968, varvid Asta Eriksson fick anställning vid posten i Rönnäng.

Ett postombud med två timmars öppethållande inrättades i Bleket som ett stöd för den lantbrevbäring som ersatte poststationen. I dess datumstämpel fanns gravyren RÖNNÄNG POB 1. Det utnyttjades allt mindre sedan lantbrevbärarens befogenheter utökats och kunde avvecklas med augusti månads utgång 1975.

En datumstämpel med gravyren RÖNNÄNG POB 1 hade tidigare använts av postombudet på Dyrön, innan detta, som framgår av följande avsnitt, ersattes med en poststation den 1 april 1944.

Dyrön

Rönnängs socken
1944-04-01--

På Dyrön fick bebyggarna en form av postservice genom att ett postombud inrättades där under brinnande världskrig den 1 april 1941. Dess befogenheter var desamma som en lantbrevbärarens och ansågs inte tillräckliga för de kunder som behövde klara av aldrig så litet komplicerade postärenden. En framställning (diarienummer I b 313.44) ledde till poststyrelsens beslut att stushöja postombudet till en poststation efter tre år, den 1 april 1944.

Annie Eleonora Johansson fick fast anställning den 1 juni 1944 som föreståndare för den nya poststationen, senare med efternamnet Harisson. Den expansiva efterkrigstiden gav fortsatt vind i seglen, som man säger, men när Annie fick pension den 1 oktober 1972, funderade man ändå ett tag på indragning av poststationen. Den organiserades i stället om till postställe den 1 oktober 1974 efter två års vakans och Sibylla Hansson fick ansvaret för detta och för service till drygt 100-talet kunder med postadress Dyrön. Med 1986 års ingång ändrades termen postställe till postkontor.

Klövedal

Klövedals socken
1944-11-01--1970-09-30

Många församlingar kände sig förbigångna om de inte beviljades en egen poststation när ansvaret för kronobrevbäringen övertogs av postverket. Det hette vid riksdagsbehandlingen av det stora ärendet, att det skulle öppnas "en poststation i var socken". Mn bortsåg gärna från den kompletterande brasklappen "där så behövdes".

Klövedals socken hörde till de "missgynnade". En kommunalstämma i socknens gamla skolhus tog upp frågan den 19 februari 1875, mindre än två månader efter att kronobrevbäringsreformen genomförts. Vid stämman gjordes uttalandet att "om denna kommun icke erhöle poststation för fortskaffande av officiella brev, det hade varit för densamma vida förmånligare om den gamla brevbringsskyldigheten kvarstått". Genom denna hade kronofjärdingsmannen, ordföranden i kommunalstämman och kommunalnämnden fått sin post i tjänsteärenden utan uppoffring av tid.

Behovet av en poststation ansågs stort och stämman lät skriva till poststyrelsen att "denna socken sannolikt har lika stor brevväxling årligen som övriga Tjörns socknar tillsammans". Det låter onekligen litet överdrivet. Ärendet föredrogs i poststyrelsen den 18 maj 1875 samtidigt med flera andra liknande ärenden. Det försågs med en påteckning om att det inte borde föranleda till någon åtgärd. Något remissförfarande föregick inte beslutet och sökandena fick inte ens besked om utgången. På den tiden behövde man själv bevaka sådant.

Många vindar hann blåsa på Tjörn och åtskilliga poststationer både födas och dö innan den önskade poststationen till sist inrättades den 1 november 1944. Inom socknen hade man redan med 1885 års ingång fått en poststation, men den var förlagd till Kyrkesund.

Tillkomsten under andra världskriget av poststationen med namnet Klövedal skedde dock inte utan vända. Det blev många turer efter en framställning i november 1941 från Klövedals kommunalfullmäktige. Postens representanter ville endast gå med på förlängning av lantbrevbäringen från Sibräcka.

Klövedals kommunalfullmäktige gick i maj 1943 med på att "låta anstå med inrättande av en ny poststation inom Klövedal till dess normala tider inträtt". I juli 1943 komplicerades ärendet genom att en busslinje drogs in på grund av kristidens restriktioner och medförde att vissa korrespondenter bara kunde få post fyra dagar i veckan.

Efter ytterligare komplikationer, som ledde till att ärendet svällde ut och fyller många blad i arkivet, beslöt poststyrelsen att en poststation med namnet Klövedal skulle öppnas vid Valsängs vägskäl den 1 november 1944. Samtidigt drogs lantbrevbäringarna Sibräcka-Häle och Sibräcka-Halsbäck in och i stället inrättades lantbrevbäringen Sibräcka-Märkesten med vardagliga turer på den 16 km långa sträckan Sibräcka-Dyreby-Brevik-Grinneröd-Märkesten-Häle-Hälleback-Sibräcka samt två lantbrevbäringslinjer från Klövedal (till Björholmen resp Surdal). Ärendet omfattade också inrättande av en ny lantbrevbäring från Källekärr och anordnande av lösväskpost till Björholmen. Det var sålunda ett mycket omfattande projekt.

Till föreståndare för den nya poststationen antogs fru Alice Johansson. Hon blev den enda ordinarie som svingade datumstämpeln med gravyren Klövedal. Poststationen drogs in med september månads utgång 1970. Till reportern för tidningen "Bohuslänningen" sade Alice enligt referatet bl a följande:

Jag kommer allt att sakna mina vänner postkunderna. Posten här har ju haft så centralt läge och särskilt på somrarna har vi haft mycket folk att betjäna, vilket enbart varit roligt.

För sommargästerna har inte den ekonomiskt tänkande Posten någon förståelse men värre vore det om även de vanliga kunderna råkade i svårigheter när rationaliseringens och sparsamhetens kyliga vindar fortsätter att blåsa.

Copyright 1993: Erik Lindgren